

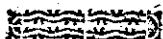
Az Elyseumban Voltér és Mirábó:

Mi hirt hallottál a' felső Világról a' mi Hazánk-
ból *Mirábó*? ezt kérdé *Voltér* a' múlt hónap-
nak 30 dikán *Mirábótól*; mellyre ő háromszori feje
meg-tsoválásával ezt felelé: Nem hiszed Barátom,
ha el beszéllem! — hitel feletti való dolog! — és
ha igaz, hijában fáradtunk miketten a' Felső Vilá-
gon, hijában készitettem én a' *Revolutiót* Frantzia
Országban — meg vagyunk löve. — Éppen ebben
a' szempillantásban (Jan. 30.) érkezék ide *Bránk-
furtból* és *Máintzból* egyszermind 2 Posta legény;
kik nékem ezt a' véletlen hirt hozták a' felső Vi-
lágról, mellyet néked most mingyárt kefervesen fo-
gok elé beszélleni — légy figyelmetességgel! — —
„ A' Frantzia Nemzeti Gárdának fő Vezére *Fajette*
titkos parantsolatot ad 8000 Nemzeti Gárdának,
hogy ezek egész készülettel állanak-el az Ország út-
ját eddig 's eddig. A' Gárdák, kik a' dolog' tzel-
jából semmit sem tudtak vala többet, tsak hogy a'
ki-rendelt helyeken vigyázattal lézyenek, meg-te-
szik a' magok kötelezéseket. *Fajette* a' Frantzia
Királyi Korona Hertzeget egy Kotsiba ültetvén ma-
gával, más Kotsiban pedig a' Király, és a' 3-dik-
ban a' Királyné, egész tsendességgel ki jövének Pá-
risból Anglus Kalmár Alortza alatt, azon kívül,
hogy az egész Frantzia Nemzet, annál is inkább
az útokan el-állított Gárdák valamit tudhattának
vólna belölle. *Fajette* elől minden akadály nélkül
ki jött az Országból a' Korona Hertzeggel; de a'
Király és Királyné, midön az utolsó Frantzia Posta-
ra *Metzbe* érkeztenek vólna, meg-esmertetének a' Pos-
ta Mester fiától, ki azonnal Attyának jelentvén, kik
vólnának az utazók, mind a' Király, mind a' Királyné
meg-tartoztatának. Mi leve hát végre belölle? *Fá-
jette*, ki már előre *Brüszfelbe* érkezett vala a' Korona
Hertzeggel, tsak el tsudálokozék, hogy a' Király és

Királyné olly későre érkezének; azért fegyveres rendelést tévén *Brüsszelben*, mind a' Király, mind a' Királyné szerentsésen által-jövének, és velek edgyütt a' *Metzi Komendáns Bovile Ur-is*. Már most *Frantzia Feldmarsal Fajette* a' *Frantzia Korona Hertzeggel Brüsszelben*, a' Király *Luxenburgban*, a' F. Királyné pedig *Monsban* — és így minnyájon *Frantzia Országon kívül Auszriai Belgiumban egész bátorságban lenni mondatnak*. Hítzedé mind ezeket *Voltér?* gondoltad volnaé, hogy ez így történnyék? és képzeledé, mi leszzen ennek vége 's következése? Ez a' leg-ujjabb történet mind a' felső, mind az alsó Világból, és ehez hasonlót többé soha senki se hallott. — *Voltér* mind ezekre vállot vonintván, tobákat szippant, és a' Nagy *Fridrikhez* indula, hogy a' *Mirábotól* hallott híreket elé beszélje, 's el-is beszélé; de semmi Ujságot nem monda; mert már *Fridrik* — ki a' felső világbéli Ujság Leveleket mind olvassa, ezt is a' *Fránkfurti, Mántzi*, 's más felső-világbéli Levelekből olvasta vala. Sőt elé vevé a' *Koloniai* 27-dik Juniusban költ Ujság Levelet, melyből ezen *Párisi* tudósításokat olvasáki néki szóról szóra:

„*Páris* 21. *Juny*. Eppen most, midőn ezen Levelemet irám, dél előtti tizedfél óra vagyon. Eppen most hallatik nállunk az ujj hidakról a' rettenes ágyu dörgés. A' minden utzákban és külső belső Városokban meg-perditett dob-szó el-fogta a' levegőt, és minden felé az kiáltatik: A' Király az egész Királyi Familiával el-szökött. Az utak és utzák rakva vagynak a' fel lármazott végzetetlen fokasággal. A' Királyi (*Thuilleien*) műlató Há-zokuak és Kerteknek Kapui bé zárattak. A' Soka-ság teli torokkal kiáltja: el-árultattunk; és kíván-nya, hogy *Frantzia Ország Köz-társasággá* váljék. Némellyek azt erőstik, hogy minnyájon, mind a' F. Férfiak, mind az *Aszfzonyok Nemzeti Garda Köntösben* a' Vár-örzői előtt menének el. A' *Vigyázaton* lévő Komendáns a' Tanáts házhoz vitetett fogságba, és ha a' vigyázó Katonáság ellent-nem áll va-
la fel.

la fel-akasztotta volna azonnal a' Nép — de így is úgy meg verettetett és tépetett, hogy a' leg-kegyetlenebb halált ábrázolja vala magában. Edgyik kezében egy írást tart vala, és mellette egy Tiszt mégyen vala. Mindenek *Builli* és *Fájet* (e' más *Fájet*; az első *de la Fájet*) ellen lármáznak; kik mindketten a' Város-házánál vagynak fogva. Ebben a' szempillantásban kezdének minden harangokat megvonni. — A' Nemzeti Gyűlés a' belső Miniszternek megparatolta, hogy azon pertzentésben mingyárt Kurirokat küldjön az Országának minden szegeleteibe, hogy a' határból csak egy ember-is ki ne bocsátásék. A' nép a' Miniszterek fogságát kívánnyá, A' Tanács ház előtt olly nagy a' tolylongó nép sokasága, hogy senki sem bé sem ki nem mehet. Itt a' dolgok leirhatatlanak. Reszket a' penna féltembe kezemben, hogy ma estve, vagy holnap rettentő dolgok történnek közöttünk. Minden történetekre nézve minden ágyuk töltve vagynak, égnek az ezeket gyűjtő Kanotzak, és a' Zászlók minden felé függenek. Sokokat ki-jegyzetennek már az ölésre. A' Sz. *Antal* külső Városházból a' Nemzeti-Gyűlésnek 2 Tagjai *Camus* és *Cazales* el-fogattak és fogságra vitettek. — Barátom! nálunk rettenetes tekintetűek a' dolgok!! A' Nemzeti-Gyűlésben olly nagy a' láрма, hogy *Péter* nem érti *Pált*. A' külső Városiak a' belső Városra kívánnak rohanni. — Boldog Isten!! mit érünk — elmarad a' Postáról *Levelem*, ha többet irak — *adieu*!!

Párisból ugyan ezen nap délutánni 8 órakor. — „Egész nap azon mesterkedünk vala, hogy megtudhatnók, mely után ment legyen-el a' Király, de még eddig nem tudhatjuk. A' Nép ma egész nap dühött tolylongással járt széltyel az uttzákon, és a' tzimerekből a' Király és Királyné neveit törölték szaggatták. A' *Bankó-ház* bé volt zárva 's Komédiák sem tartattak. Az egész Város arra öztönöztetett, hogy ki ki a' maga Házát *illuminalja*; valamint 1789-dikben 13 és 14. Juliusban történt. Egy szóval éppen úgy vagyon most dolga ezen Vá-

rosnak, mint a' Revolutzionak kezdetekor. — Mikor ezeket eddig olvasta volna *Fridrik, Voltér* előtt, azt mondja néki: *Voltér!* tudodé, hogy minden nagy dolgokról költ első hír kétséges, vagy nagyított, vagy kicsinyített, és így nem tökéletes szokott lenni, halgasd meg azért mi vagyon írva ezen Kiss Bétsi Levélben, mely tegnap Bétsben közönségesen ki adatott, és egy garason nyilván arulatott, mely szoról szóra ez:

A' Frantzia Királynak el-szaladásáról és el-fogatásáról (*Augsp. N. 153.*) — *Páris* Juniusnak 21-dikén dél előtti 11 órákor. — „Ma még reggeli 5 és 6 óra tályban egy rettenetes hír futá-el egész Városunkat, mely a' népet azonnal egészfzen felzeadité. Minden utzákban ezen kiáltás kezd vala hallatni: Oda van a' Király egész Familiájával! mely szó egy véletlen menykő út is helyett vala a' Nemzeti-Gyűlésnek. Azonnal ösze gyüle a' Nemzeti Tanács. Küldik vala az Országnek minden részébe a' Kurirokat; az egész Nemzeti Garda fegyverben álla ki; a' lárma ki-mondhatatlan vala az egész Városban, nevezetesen a' Királyi Kastély előtt. Az *Aristokraták* fenyegetődznek, 's azt mondják, hogy 3 ózor 24 óra alatt 200 ezer fegyveresek főgnának *Páris* kapui előtt meg jelelni, hogy a' Nemzeti-Gyűlést és annak minden tagjait fel-aggasák. Már most a' 2 rész között legnagyobb vér-feredöt várjuk minden óráo. — *Straßburg* 23. Jun. — „A' Király, a' Királyné és a' Korona Hertzeg Juniusnak 21-dikén reggeli 3 órákor, *Párisból, Meauron, Chalonn, Marne, és Verdün*nen keresztül szép tsendésen *Belgiumba* ment. Az egész út minden akadály nélkül foly vala egészfzen *Várenne* falujáig, mely *Verdüntől* csak 3 fertály órányira esik, hol a' Király és a' Királyi Familia meg-tartoztaték; mely ilyen formálág esék: A' Posta-Mesternek eszébe ütődik, hogy ezen általa expediált 6 — 6 lovas Kotsik, mellyekben egy valtag kövér Ur, egy Dáma, gyanúsok lehetnének; azért, mint hogy már a' Kotsik a' Posta háztól meg-indultanak vala, lóra ül

ül és rövidebb úton elejébe nyargalván, *Verdunben* 's) másutt fel lázzasztja a' Nemzeti Gárdákat. Azonban meg-fajdítja, hogy az egész Környékben nyüzseg a' fokaság, kik már a' Királyt várják vala, hogy a' széleken által kisirjék; tehát veszedelmesnek láttatik vala a' Király el-fogattatása, rettenetes lépések történének. Gróf *de Ganges* egy igen nagy *Aristokrata* 2 pifoly lövéssel löveték-le lováról — *Obeiter Bouille*, a' *Nancy* Komendánsnak fia, a' Nemzeti Gárdák által darabokra aprították, és ennek Attya a' szélek-felé el szalada. — Egy szóval a' Király és az egész Királyi Familia még az nap estvére *Chalonsba* visszavitetének, a' hol meg hálának. — A' Királynak ezen visszavitetését irtozatosan írja le egy idegen Levél de valamennyi tudósítások még ezen dologról kezünkhöz jötenek, mind ellenkeznek egy-mással, azért várjunk bizonyosabb tudósításokat. Mi addig azt tartjuk bizonyosnak, hogy a' Frantzia Király *Luxemburghban*, vagy *Brüsszelben* vagyon, a' Királyné pedig *Monsban*.

Utolsó jegyzések. — A' mi F. Udvarunk igen frissen vagyon. *Laxenburghban* a' múlt Vasárnap pántzélban öltözött fegyverkezés tartatott, és estve tüzi-játék; mellynek nézésére csak nem egész Béts itt jelenvén-meg, olly nagy vala a' tolyongás, hogy a' nép már pénzsel sem kaphat vala magának enni valót. A' Fiákerek Kotsisok 3 aranyat kérnek vala *Laxenburghig*, a' hová máskor 2 forintért is örömeft ki-kotsiznak. — Ezen hónapnak 8 dikára várjuk a' Tseh Országi *Deputatiot* Bétsbe, kik ő Felségét a' Koronázásra fogják az Ország képeben meghíni — 9 dikben szerentsénk fog lenni Felséges Urunkat szemeinkel látni Bétsben. — A' Békefégről még semmi bizonyost nem mérünk írni többet, hanem hogy már meg-van, abban itt senki sem kételkedik. — Az útozó Sergek közzül némelylek meg-állítottak a' további parantsojatig — de talám ezeknek más felé kellett minden órán mozdúlni — hová? azt ki-ki gondolhatja. — Itt

Bétsben ugy hiszik némellyek, hogy a' Szisztovi *Congressus* újra folyna. Az igaz, hogy a' Béts vára árkában szüntelen dolgoznak ma is az ágyuk és ágyu gollyóbisok körül szorgalmasan — és egy néhány 100 tábori szekerek vagynak meg-rakodva 's fel-ernyözve készen az útozásra — merre? ezt se tudjuk. — A' Tanátsos *Brambilla* Ur jóvaslására azt végzette ő Felsége, hogy ennekutánna a' *Grantz* vagy Határnak Sergeknél lévő *Chyrgusok* is 600 forint esztendei fizetést fognak venni, mint más Sergeknél lévőek. — A' mi híreink mind tsak olyanak, mellyeknek vagy meg erősítetéseket, vagy meg-tzáfolásokat várjuk; azért tsak tsendesen bánunk még ezekkel; de minden órán bizonyossákkal fogunk szolgálni.

A' *Kapsai* Könyv-visgálói hivatal, a' f. M. Helytartó Tanátsnak végzéséből, az Akadémiának helybéli, és Districtualis tudomány-béli igazgatójának, B. *Sahlhausen* *Moritz* Urnak adattaték ezen napokban által. — Ugyan ezen Akadémiában a' Természeti és az Ország Közönséges Törvényé tanítójának üress helye' bé-töltése végett, a' F. Királyi Rendelések szerint, a' jövő Septemb. 9-dikén a' *Pesti* Universitásban próba Gyűlés fog tartattni: mellyre mindeneknek, kiknek vágyások és ilendő tehetségek vagyon, szabad és bátorságos meg jelenés engedtetik.

Török Birodalom. — Török Szomszédjainknak bővebb esmertetésekre, kívántunk egy *Lenk* *Josef* nevezetű *Württemberg* Regimentjebéli Draganyosnak vallástételéből némelly töredékeket ide iktatni: — 1788-dikban Aug. 29-dikén esett Török kézbe a' meg nevezett Draganyos, azon alkalmatossággal, midőn F. M. L. Gróf *Wartensleben* vízfűza vonta Népét *Mehádidtól*, *Teregovához*. El-fogatása után néhány napokkal, ki-állított *Lenk*, a' maga egész készületében egy nagy kerületbe, mellyet feles számnú Törökök formáltak, 's próbákat tétetett rajta, minémü általmúl szolgálhat a' melly-vas, és

a' sisak, a' golyóbis; és fegyver ellen. Parantsolta t. i. némelly Törököknek, hogy keményen megtöltvén piztollyaikat, löjjenek bizonyos meszsiségről a' *Lenk'* mellyére. Ki-állotta a' golyóbisokat szerentsélsen a' melly vas; annakutána néki estek a' Törökök a' sisaknak; kezdték azt irgalmatlanul vagdalni: mig nem végre két felé is esett, 's szegény *Lenk* igen nagy sebet kapott a' feje' kaponyáján. — *Konstantzinpolyba* lett érkezésével, 6 büdös fővel aggatták körül *Lenket* a' Törökök; 's számárra ültetvén, három nap hurtzolták egymás után az úttzákon. A' durva nép, nevetve tsúfolta, 's sárral és kövel hajigálta!!!

Egyik Párisi Levélből azt olvassuk, hogy Pruszus Status Minister Gr. *Hertzberg*, meg illetődvén a' rólla költetett fok rend-béli hireken, ez iránt egy *Etserney* nevezetű Frantzia Grófnál következő irásával jelentette a' maga ártatlanságát. — „Bámulással szemlélem, hogy a' Párisi Ujjság-Levelek 's más egyéb motskos irások engemet minden szem pillantásban illetnek, 's mindent, valamit ez vagy amaz Frantzia Pruszfiának, Politikájáról 's eszközléseiről beszélni tud, nékem tulajdonittanak. Megvallom, hogy a' Hollándiai Revolutzióban, és az Helytartó Jufsainak vissza adásábann részes voltam: de a' mi *Lüttikhi* a' és *Belgiumi* Revolutziót illeti, leg kissebbnyire is ebbe magamat nem elegyitettem. 's helybe sem hagytam. Nem vethet a' Világon senki izememre valamit, mellyet meg ígértem és végre nem hajtottam volna, 's melly az egyenes szívűséggel meg nem egyezett volna. Tselekedeteimnek fundamentoma mindenkoron ez vólt; hogy a' külső hatalomságokkal való ügyes-bajos dolgokat folytató Ministernek nyilván kell el-járni foglalatofságaiban; hogy azokról mindehek előtt számolhasson. Nem gondolom hogy valaki ellenkezőt mondhatna róllam; és a' miket némelly szerentse vadászók, kik magokat Pruszszus Miszszionáriusok-hak szokták nevezni, tselekesznek vagy beszéllenek, éppen

Éppen nem lehet nékem tulajdonítani; mert soha ezek leg-kisbbs nevem' all-írását nem mutathatták. Ha kezembenn vólnának minden írások 's időm bővebb vólna; minden motskokra bővebben felelnék. A' külső ügyes-bajos dolgokat folytató Tanácsot nállunk meg-nevelték, 4 Státus Ministereket és 4 Comissiokat rendelvén: kik mind együtt vilzik már most azt a' hivatalt, mellyet én egyedül 30 esztendő alatt folytattam, és ez utánn is folytattam vólna —: de tsupa revoluzios Világban élünk, mellyek minden felé kezdik ki ütni magokat 's a' t.,

A' *Belgrádi* vidékekről azt írják, hogy *Stratimirovits* Ur a' *Carlovitzi* Metropolita, több más nemzete-béli főbb személyekkel együtt olly véggel hivattatott légyen a' Feld Marschaltól Staféta által *Belgrádba*, hogy a' Tsászári és Királyi Szolgálatban vólt Görög Vallású szabad akarató Seregbélieknek jelentené-ki, és tenne vélek egyezést, hogy a' kiknek ezek közzül tettzeni fog, szabadosonn szolgálatot vállalhatnak az Orosz tábornál, vagy pedig ujjanton a' mi táborunknál is. *Stratimirovits* Ur azon fog tehát szorgalmatoskodni, hogy ezen nemzetnek Papjai által, az arra alkalmas személyeket; mennél jobb móddal lehet a' katonai szolgálatra ujjanton fel-indithassa.

Két lehetetleneknek tettző hírek: Anglia Pruszfiát, valamint tavaly Svéd Országot sárba hagyta. Nem gondol egyébbel tsak Orosz fát és bőrt vásárolhasson óltsónn. — Második: Pruszfia Auszriával fog béke-séges kötésre lépni.

Költ Bétsben Juliusnak 5-dikán. 1791.